

# به نام خدا



دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی دانشکده برق

مبانی هوشمند سازی

ميانترم

سجاد رجبی باغستان 40005393

استاد : جناب دکتر مهدی علیاری

بهمن 1402

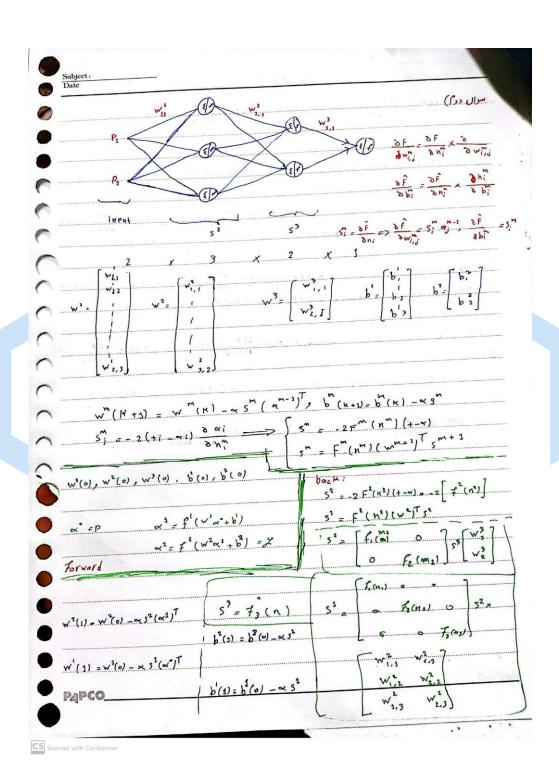
## فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
2	بخش۱: سوالات تحلیلی
3	سوالات هماهنگ شده
5	سوالات هماهنگ نشده
11	بخش۲: سوالات شبیه سازی
11	سوال اول

# بخش۱: سوالات تحليلي

# سوال اول

ıbject:				
ate	60008	عريب وي		
pecyficity - Ti	TN # 50	nsi tivity TP	ول) الن)	سران۱
C, : TN: 32+2+2+	16+2+6+10+10=2	o TP:45	FP: S	K
FN: 6	<u>→</u> 5.8e.c.s	vicity = 10 = 241, 5	ensitivity = 45	28
2: TN: 45+2+1+	2+46+10+20=26	TP:32	FP: 7	
N:3+2+6=11		vficity = 16 - 937	, sens = 32 32+	_ 74.
TN: 1+6+20+	3+32+2+45+3=112	T P:16	FP: 4	••••
FN: 14		ec = 112 = 96%	senc = -	16
<i>( : </i>		• • • • •		
	Tp: 20	FP: 17	FN :	2
Spec = 107	7 \_ 86 \/. +17	5 en 5 : 2	0+2 917	



### سوال سوم

الف.

در یک شبکه هافیلد، اگر نشانههای گرهها معکوس شوند (یعنی علامتهای مثبت به منفی و منفی به مثبت تغییر کنند)، وضعیت یا الگوی جدید همچنان همان الگوی اصلی باقی میماند. دلایل این امر عبارتند از:

## 2. تقارن وزنها در شبکه هافیلد

در شبکههای هافیلد، وزنهای بین گرهها  $(w_{ij})$  تقارن دارند، به این معنا که  $(w_{ij}=w_{ji})$  .این تقارن باعث میشود که جهت تغییر نشانه گرهها (از مثبت به منفی یا برعکس) تأثیری بر انرژی کلی شبکه نداشته باشد، زیرا انرژی تعریفشده در شبکه هافیلد به صورت زیر است:

$$_{i} heta_{i}s\sum_{i}-_{j}w_{ij}s_{i}s\sum_{i,j}rac{1}{2}-=E_{i}$$

اگر نشانه تمام siها معکوس شود(si→−sis \_ si→−si) ، جایگذاری این تغییر در فرمول انرژی منجر به یک تغییر علامت کلی میشود که تاثیری بر دینامیک انرژی ندارد. بنابراین، الگوی پایدار همچنان حفظ میشود.

## .2ماهیت دوتایی گرهها

گرههای شبکه هافیلد دو حالت ممکن دارند یا (1+یا 1-)، و رفتار دینامیکی شبکه بر پایه همبستگی میان گرههاست. معکوس کردن نشانه گرهها معادل معکوس کردن کل بردار حالت است، که تأثیری بر همبستگیها و ساختار ذخیرهسازی حافظه شبکه ندارد. به زبان دیگر، حالت پایدار شبکه (الگوهای حافظه ذخیرهشده) نسبت به تغییر همزمان تمام نشانهها (یک وارونگی کلی) ناوردا است.

ب.

#### شبكه هافيلد

مزايا

## 1. پایداری و قابلیت ذخیرهسازی حافظه:

- شبکه هافیلد می تواند الگوهای باینری را به صورت پایدار ذخیره کند و به عنوان یک
  حافظه انجمنی عمل کند.
- مثال: اگر مجموعهای از تصاویر باینری ساده (مانند حروف یا ارقام) در شبکه ذخیره شود، شبکه می تواند یک تصویر نویزی یا ناقص را به حالت کامل و ذخیره شده نزدیک کند.

#### 2. ساده بودن <mark>طراحی:</mark>

قواعد بهروزرسانی و ساختار شبکه هافیلد ساده هستند و میتوانند با استفاده از قوانین
 انرژی طراحی شوند.

#### معایب

#### 1. ظرفیت محدود حافظه:

- o تعداد الگوهایی که شبکه می تواند ذخیره کند بسیار محدود است .
- مثال: یک شبکه با 100 گره می تواند فقط حدود 15 الگو را با موفقیت ذخیره کند.

## 2. پایداری محدود و خطای بازخوانی:

- اگر تعداد الگوها زیاد شود یا دادهها همپوشانی زیادی داشته باشند، شبکه ممکن است
  الگوهای نادرست تولید کند.
  - 3. نیاز به انرژی زیاد در شبکههای بزرگ:
  - o زمان همگرایی به حالت پایدار ممکن است در شبکههای بزرگ افزایش یابد.

#### رگرسیون لجستیک

مزايا

#### 1. سادگی محاسبات:

- مدل رگرسیون لجستیک خطی بوده و به راحتی قابل پیاده سازی است. از آن برای
  پیش بینی احتمال یا دسته بندی استفاده می شود.
  - 2. تفسیرپذیری بالا:

- پارامترهای مدل نشان دهنده تأثیر هر ویژگی بر خروجی هستند که تفسیر نتایج را ساده می کند.
  - مثال: در یک مدل پیشبینی بیماری، ضرایب رگرسیون لجستیک میتوانند تأثیر
    ویژگیهایی مانند سن، وزن و سابقه بیماری را نشان دهند.

#### 3. كارېرد گسترده:

برای مسائل باینری و چندکلاسه مناسب است.

#### معایب

## 1. عدم کارایی برای روابط غیرخطی:

اگر رابطه بین ویژگیها و خروجی پیچیده و غیرخطی باشد، رگرسیون لجستیک نمی تواند عملکرد خوبی داشته باشد.

### 2. حساسیت به همخطی:

در صورت وجود همخطی شدید بین متغیرهای ورودی، عملکرد مدل کاهش می یابد.

### مقایسه با یک مثال مشترک

فرض کنید میخواهیم تشخیص دهیم که آیا یک ایمیل اسپم است یا خیر:

#### • شبكه هافيلد:

- ایمیلها به صورت الگوهای باینری ذخیره میشوند و شبکه میتواند ایمیلهای مشابه را
  با یک ایمیل ذخیرهشده تشخیص دهد.
- محدودیت: ظرفیت محدود شبکه هافیلد ممکن است ذخیره تعداد زیادی الگو را دشوار
  کند.

#### • رگرسيون لجستيک:

- از ویژگیهایی مانند تعداد کلمات کلیدی، وجود پیوستها، و فرمت ایمیل برای پیش بینی احتمال اسپم بودن استفاده می شود.
- محدودیت: اگر رابطه بین ویژگیها و احتمال اسپم بودن پیچیده باشد، ممکن است
  دقت کاهش یابد.

## بخش ۲: سوالات شبیه سازی

#### سوال اول

لينک درايو:

https://drive.google.com/file/d/11pZ9OA-NCF6A6P8yzd\_rKQioPSiF2h1y/view?usp=sharing

#### بخش الف، ب، ج، د)

ساخت یک شبکه عصبی ساده که وظیفهاش تشخیص یک ناحیه خاص بر اساس شرایط خاص است. وزنها و بایاسها به طور دستی تنظیم شدهاند تا شبکه دقیقاً این نواحی را شبیه سازی کند. روند محاسبه وزنها و بایاسها در این شبکه عصبی به صورت زیر انجام شده است:

## 1. تعريف شرايط اوليه

اولین قدم این است که شما دو شرط (condition1) و (condition2) را به صورت منطقی تعریف کنید. این شرایط برای تعیین نواحی خاص در فضای xو yهستند که در آنها شبکه باید فعال شود.

- ه شرط اول :(condition1) ناحیه ای که بین ۲ و ۶ در محور xو بین ۲ و ۶ در محور وقر ار دارد.
  - شرط دوم :(condition2) ناحیه ای که در آن  $4 \le x \le 6$  و  $y \le x + 2$  برای  $y \in x + 2$  برای  $y \in x + 2$

## 2.شبیهسازی شرایط با وزنها و بایاسها

در اینجا شما باید با استفاده از یک شبکه عصبی چند لایه، شرایط منطقی را به شبکه منتقل بکنید. برای هر لایه، وزنها و بایاسها بهطور دستی تنظیم شود تا شبکه درست عمل کند.

## لا يه اول:

در لایه اول، پنج نورون تعریف شده است که هرکدام بهطور جداگانه یک شرط خاص را شبیهسازی میکنند. این نورونها می توانند دربردارنده بررسی شرایط برای y باشند.

- برای بررسی اینکه آیا x بین ۲ و ۶ است، از دو نورون استفاده می شود:
  - (با وزن مثبت و بایاس منفی)  $x \ge 2$  (با وزن مثبت و بایاس منفی)
  - (با وزن منفی و بایاس مثبت)  $x \le 6$  (با وزن منفی و بایاس مثبت)
- مشابه همین روش برای بررسی شرایط  $y \le 0$ استفاده می شود.

• و در نهایت، نورن پنجم برای بررسی اینکه  $y \le x+2$ (برای شرایط شرط دوم) استفاده می شود.

#### لايه دوم:

در لایه دوم، دو نورون .ج.د دار که بهطور منطقی دو شرط مختلف را با یکدیگر ترکیب میکنند:

- نورون اول: ترکیب کردن شرط اول (با استفاده از چهار ورودی که نتیجههای چهار شرط اول از
  لایه اول هستند).
  - نورون دوم: ترکیب کردن شرط دوم.

این نورونها با استفاده از عملیات منطقی AND (با بایاسها و وزنها) نتایج نهایی را تولید می کنند.

## لايه خروجي:

در لایه آخر، برای ترکیب شرایط AND دو لایه قبلی از یک نورون استفاده میشود. این نورون از ورودیهای لایه دوم استفاده میکند و نتیجه نهایی را از طریق یک عملیات OR تولید میکند.

## .3فرآيند پيشبيني

برای پیشبینی، <mark>داده</mark>ها از طریق شبکه عبور داده میشوند:

- 1. ورودیها به لایه اول وارد میشوند و برای هر نورون در این لایه، محاسبه میشود که آیا شرط مربوطه برآورده میشود یا نه.
  - 2. سپس، خروجی لایه اول وارد لایه دوم می شود و این لایه ترکیب شرایط مختلف را بررسی می کند.
    - 3. در نهایت، لایه خروجی نتیجه نهایی را بهعنوان پیشبینی نهایی میدهد.

## 4. توابع فعالسازي

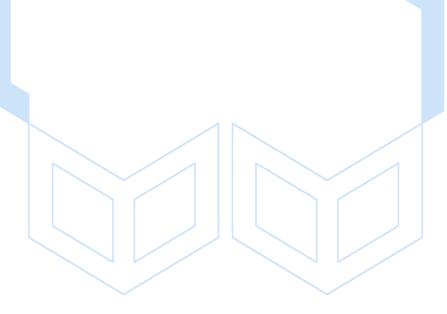
برای تمام نورونها، از تابع فعالسازی ReLU استفاده شده است که مقادیر منفی را صفر می کند و مقادیر مثبت را حفظ می کند. این کمک می کند تا شبکه از صفرهای غیر ضروری خلاص شود.

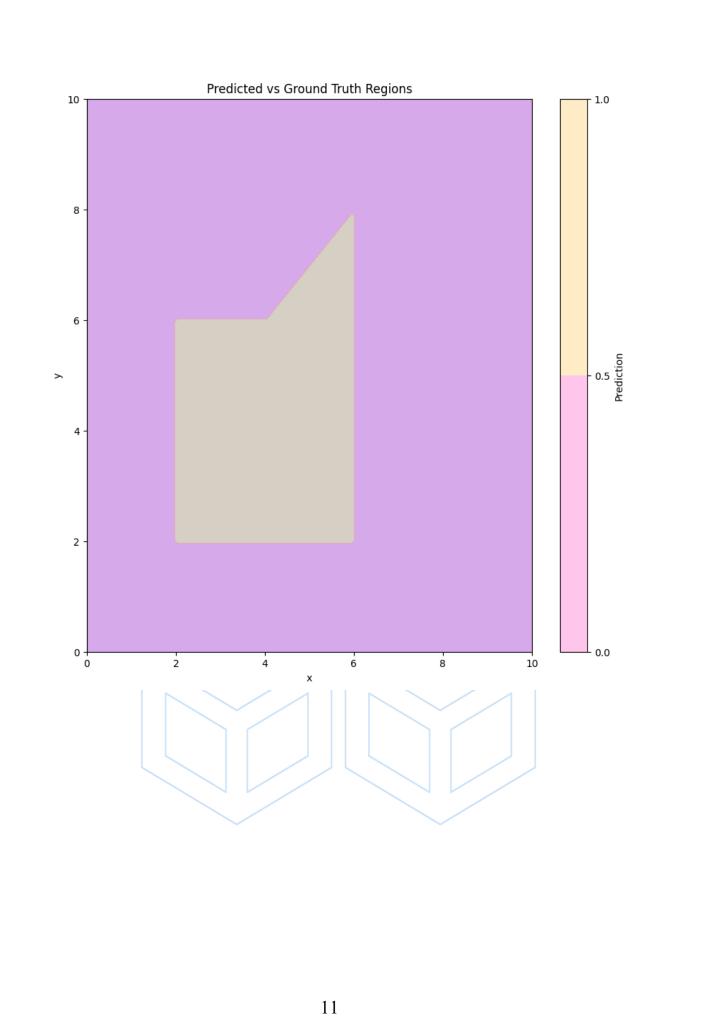
در لایه خروجی، از تابع Step استفاده شده است که فقط اگر خروجی بالاتر از صفر باشد، نتیجه ۱ (فعال) را تولید می کند و در غیر این صورت ۰ (غیرفعال).

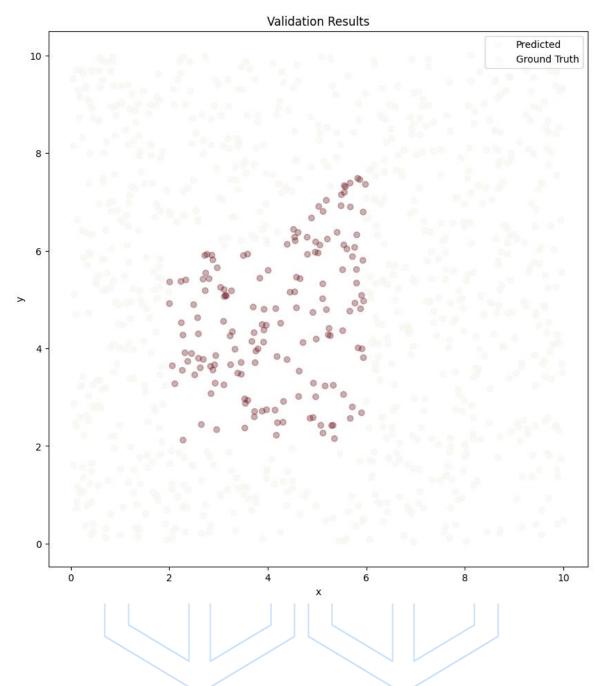
## 5.تعیین وزنها و بایاسها

برای تعیین وزنها و بایاسها به صورت دستی، از اطلاعات هندسی مربوط به شرایط استفاده می شود. به طور خاص:

- وزنها: (Weights) مقادیری که در معادلات خطی برای نورونها استفاده می شوند. این وزنها تعیین می کنند که هر ورودی چقدر بر خروجی تاثیر می گذارد. در اینجا، از وزنهای مثبت و منفی برای شبیه سازی شرایط خاص استفاده کرده اید.
  - بایاسها :(Biases) بایاسها برای تنظیم میزان آستانهای که یک نورون برای فعال شدن نیاز دارد استفاده می شود. این بایاسها کمک می کنند تا شرایط خاص را بهدرستی برآورده کنید.

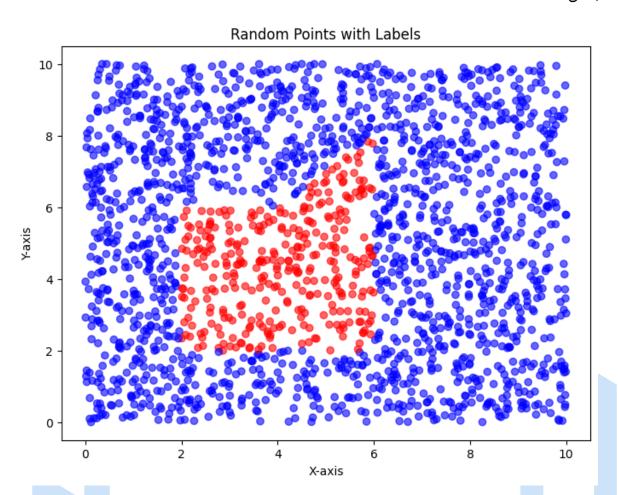






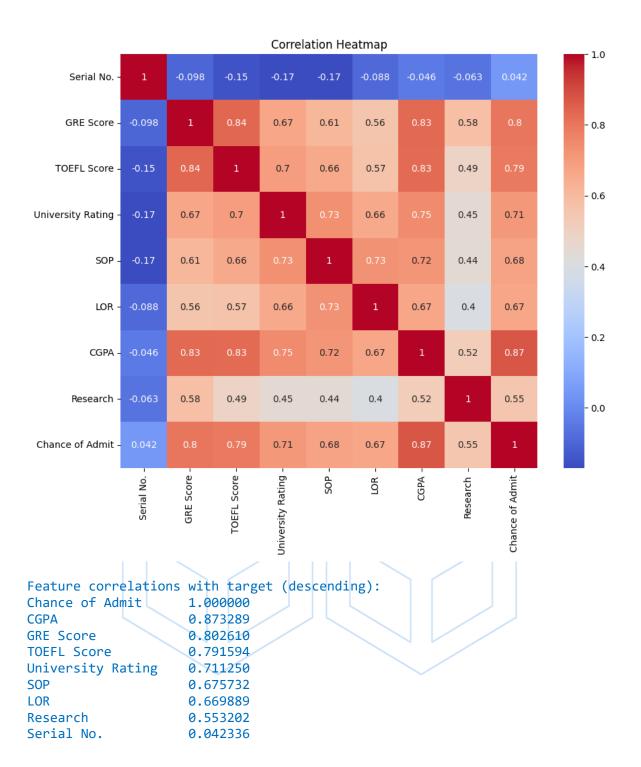
نمودار ای بالا نشان دهنده خروجی شبکه دستی هستند که مشخص میکند شبکه به درست کار میکند.

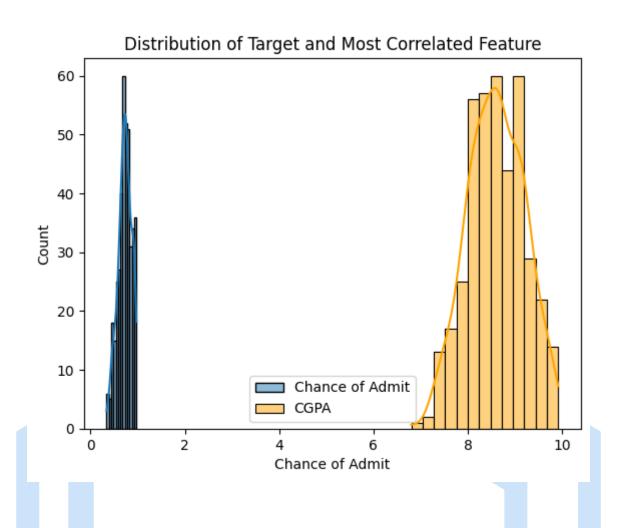




ساخت دیتاست جهت آموزش مدل mlp .







نمودار هیتمپ همبستگی (Correlation Heatmap)اطلاعات ارزشمندی درباره رابطه بین ویژگیها و هدف فراهم می کند. تحلیل آن می تواند کمک کند تا بفهمید کدام ویژگیها بیشترین تاثیر را بر متغیر هدف دارند و کدام ویژگیها ممکن است برای مدل مفید یا غیرضروری باشند.

## نکاتی که میتوان از هیتمپ استنباط کرد:

- 1. **ویژگیهای با همبستگی بالا با هدف :**اگر یک ویژگی همبستگی بالایی (مثلاً بالای ۰.۷ یا ۰.۸) با متغیر هدف (مانند "شانس پذیرش") داشته باشد، این نشاندهنده تأثیر بالای آن ویژگی در پیش بینی هدف است. مثلاً، اگر معدل (GPA) یا نمره آزمون (GRE) همبستگی بالایی با "شانس پذیرش" داشته باشد، به احتمال زیاد این ویژگیها اطلاعات کلیدی برای مدل خواهند بود.
- 2. **ویژگیهای با همبستگی کم با هدف :**ویژگیهایی که همبستگی کمی (مثلاً کمتر از ۰.۲) با متغیر هدف دارند، ممکن است برای مدل اهمیت کمتری داشته باشند. این ویژگیها را میتوان به دقت بررسی کرد و حتی ممکن است بتوان آنها را از مدل حذف کرد.
- 3. همبستگی بالا بین ویژگیها :اگر دو یا چند ویژگی همبستگی بسیار بالایی با یکدیگر داشته باشند (بالاتر از ۸.۸ یا ۲.۹)، احتمالاً اطلاعات مشابهی را به مدل ارائه میدهند. این امر می تواند منجر به همخطی

(Multicollinearity)شود که بر عملکرد مدل تأثیر منفی می گذارد. در این حالت، ممکن است بخواهید یکی از این ویژگیها را حذف کنید.

4. پراکندگی دادهها :نمودار هیتمپ می تواند به شما ایدهای درباره پراکندگی همبستگیها بدهد. اگر همه ویژگیها همبستگی پایینی با هدف داشته باشند، ممکن است پیشبینی سخت تر باشد، اما اگر چند ویژگی همبستگی بالایی داشته باشند، مدل شما احتمالاً بهتر عمل خواهد کرد.

## برای مثال در این دادهها:

- ویژگیهایی مانند GRE و :GPA معمولاً همبستگی بالایی با "شانس پذیرش" دارند، چون نشان دهنده عملکرد تحصیلی دانشجو هستند.
- تجربه تحقیقاتی :(Research Experience) می تواند به عنوان یک ویژگی باینری (0 یا 1) اثر مستقیم یا غیرمستقیم بر پذیرش داشته باشد.
  - ویژگیهای کیفیت SOP) و :(LOR) ممکن است همبستگی کمتری داشته باشند، زیرا این معیارها معمولاً ذهنی تر ارزیابی می شوند.

ب .

## انتخاب روش پیشپردازش:

استاندار دسازی: (Standardization)

استانداردسازی مقادیر هر ویژگی را طوری تغییر میدهد که میانگین صفر و واریانس یک داشته باشد. این روش زمانی مناسب است که دادهها دارای توزیع نرمال یا نزدیک به نرمال باشند و اندازه مقادیر متفاوت در مقایسه ویژگیها اهمیت داشته باشد.

## نرمال سازی:(Normalization)

نرمالسازی مقادیر را به یک بازه مشخص (معمولاً بین ۰ و ۱) تبدیل می کند. این روش زمانی مناسب است که دادهها در بازههای مختلف و بسیار پراکنده باشند یا مدلهایی که حساس به دامنه مقادیر هستند (مانند شبکههای عصبی).

## انتخاب روش:

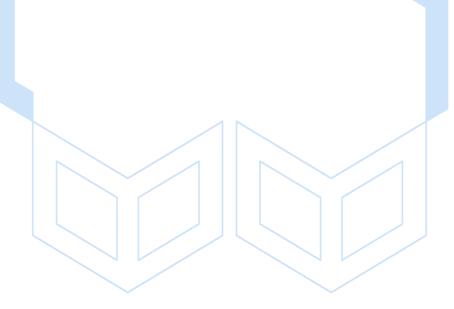
با توجه به دادههای مورد استفاده( مانند $\operatorname{GPA}$  ،  $\operatorname{GRE}$ ):

• مقادیر ویژگیها در بازههای متفاوتی قرار دارند (مثلاً GPA در بازه ۰ تا ۱۰ و GRE در بازه ۰ تا ۴۰ و GRE در بازه ۱۰ و GRE د

## آیا باید دادههای مجموعه آزمون را در پیشپردازش لحاظ کنیم؟

خیر، دادههای مجموعه آزمون نباید در محاسبات نرمال سازی یا استاندار دسازی شرکت کنند. دلیل این موضوع:

• مدل شما نباید اطلاعاتی از دادههای آزمون داشته باشد، چرا که این دادهها شبیهسازی شرایط واقعی هستند و استفاده از آنها در فرآیند آموزش یا پیشپردازش باعث نشت داده میشود.



## نتايج مدلها:

#### مدل: MLP1

- 1. Loss و R<sup>2</sup> در طول زمان:
  - **Epoch 10:** ○
- Train Loss: 0.1338
  - Val Loss: 0.1382 •
  - Train R<sup>2</sup>: -6.2680
    - Val R<sup>2</sup>: -5.9228
      - **Epoch 20:** 0
- Train Loss: 0.0330
  - Val Loss: 0.0294 •
  - Train R<sup>2</sup>: -0.7898
    - Val R<sup>2</sup>: -0.4738

#### **Epoch 30:** 0

- Train Loss: 0.0052
  - Val Loss: 0.0034
  - Train R<sup>2</sup>: 0.7166
    - Val R<sup>2</sup>: 0.8309

### 2. توقف زودهنگام:

مدل در Epoch 39به دلیل نوسان کم در بهبود Loss متوقف شده است.

#### 3. تحليل:

- در ابتدا، Lossبالا بوده و R2R^2Rمقدار منفی نشان میدهد که مدل عملکرد بسیار ضعیفی دارد.
  - پس از چندEpoch ، مدل شروع به یادگیری کرده و  $R2R^2$ در نهایت به مقادیر  $Val\ R^2=0.8309$ ) ، (Train  $R^2=0.7166$
- o عملکرد نهایی روی دادههای اعتبارسنجی بهتر از دادههای آموزشی است که نشان دهنده تعمیم خوب مدل است.

مدل: MLP2

## 1. Loss و R<sup>2</sup> در طول زمان:

- **Epoch 10:** 0
- Train Loss: 0.1272
  - Val Loss: 0.1091 •
  - Train R<sup>2</sup>: -5.9088 Val R<sup>2</sup>: -4.4664

#### **Epoch 20:** 0

- Train Loss: 0.0140
  - Val Loss: 0.0138
  - Train R<sup>2</sup>: 0.2382
    - Val R<sup>2</sup>: 0.3100

#### 2. توقف زودهنگام:

مدل در Epoch 28به دلیل نوسان کم در بهبود Loss متوقف شده است.

#### 3. تحلیل:

- این مدل نسبت به MLP1 در مراحل ابتدایی (Epoch 10) عملکرد مشابه یا کمی بهتر
  دارد.
- در Epoch 20 ، مدل پیشرفت قابل توجهی داشته است، اما همچنان R2R^2Rبسیار
  پایین تر از مدل اول است.
  - توقف زودهنگام در Epoch 28 نشان میدهد که این مدل به سرعت به نقطه اشباع
    رسیده و پتانسیل کمتری برای یادگیری داشته است.

		ىقايسە عملكرد نهايى مدلھا:
MLP2	MLP1	ويژگى
28	39	تعداد Epoch ها
0.0140	0.0052	Train Loss نهایی
0.0138	0.0034	Val Loss نهایی
0.2382	0.7166	نهایی Train R²
0.3100	0.8309	نهایی Val R²

### تحلیل مقایسهای:

#### MLP1:

این مدل عملکرد بهتری در هر دو معیار Loss و Lack^2R2داشته است. پیشرفت پایدارتر و تعمیم بهتر روی دادههای اعتبارسنجی از ویژگیهای بارز این مدل است.

#### MLP2:

مدل دوم در اوایل آموزش سریعتر بهبود پیدا کرده، اما توانایی کمتری در یادگیری عمیقتر و تعمیم به داده های جدید داشته است.

## تحليل عملكرد مدل:

#### 1. دقت پیشبینیها برای نمونههای تصادفی:

- $\circ$  میانگین دقت پیشبینی برای نمونههای تصادفی بین 86.66٪ تا 99.62٪ متغیر است.
  - میانگین خطای مطلق :(MAE) مقدار بسیار کوچک 0.028 نشان دهنده عملکرد مناسب در خطای مطلق است.
- مانند وجود پیشبینیهای نزدیک به مقادیر واقعی، اختلاف نسبی در بعضی نمونهها) مانند \$ Sample 4 دقت \$ 86.66 (%نشان دهنده وجود فضای بهبود است.

### 2. عملکرد کلی مدل روی دادههای آزمون:

- مقدار 0.7769 نشان میدهد که مدل حدود 0.7769 از واریانس دادهها دادهها را توضیح میدهد.
- اگرچه این مقدار خوب است، برای مسائل حساس مانند پیشبینی شانس پذیرش ممکن است دقت بیشتری موردنیاز باشد.

## آیا این عملکرد مناسب است؟

- مناسب بودن یا نبودن مدل به زمینه کاربرد بستگی دارد اگر نیازمند پیشبینیهای بسیار دقیق هستید (مثلاً برای تصمیم گیریهای حساس)، این مدل ممکن است نیاز به بهبود داشته باشد.
- اگر به دنبال یک مدل ابتدایی و سریع برای تحلیل داده هستید، این مدل عملکرد مناسبی دارد.

## پیشنهاداتی برای بهبود عملکرد:

## 1. افزایش پیچیدگی مدل:

- افزایش تعداد لایهها یا نورونهای مخفی در شبکه عصبی.
- o استفاده از معماریهای پیشرفتهتر مانند شبکههای Residual یا.

## 2. افزایش دادهها:

- اگر دادههای بیشتری در دسترس دارید، اضافه کردن آنها به مدل می تواند دقت را بهبود دهد.
- o استفاده از تکنیکهای افزایش داده (Data Augmentation) در صورتی که دادههای محدودی دارید.

#### 3. بهینهسازی هایپرپارامترها:

- o تنظیمات دقیق تر برای نرخ یادگیری، تعداد نورونها و لایهها.
- o استفاده از ابزارهایی مانند Grid Search استفاده از ابزارهایی مانند

### 4. انتخاب ویژگیها:(Feature Selection)

- بررسی تأثیر ویژگیهای مختلف روی عملکرد مدل و حذف ویژگیهای کماهمیت.
  - o استفاده از تکنیکهایی مانند PCA (تحلیل مؤلفههای اصلی) برای کاهش ابعاد.

#### 5. استفاده از دادههای متنوعتر:

اگر توزیع دادههای آموزشی و آزمون متفاوت است، این مسئله را با دادهبرداری مجدد یا
 جمعآوری دادههای متنوع برطرف کنید.

#### 6. آزمون مدلهای دیگر:

- o مقایسه با مدلهای غیرشبکهای مانند Random Forest ،XGBoostیا Regression.
  - ۰ ممکن است مدلهای ساده تر برای این مجموعه داده مناسب تر باشند.

#### 7. بهبود معيار هزينه: (Loss Function)

Mean استفاده از معیار هزینه مناسبتر برای کاهش خطاها، مانند Absolute Percentage Error (MAPE).

#### 8. نرمالسازي دقيق تر:

بررسی دقیق تر نرمال سازی و استاندار دسازی داده ها و تست چندین روش مختلف.

